WSOY

UNELMIEN MUOTITALO

SILKKIÄ & SALAISUUKSIA

LUCY IVISON

MUKANA UPEITA MUOTI-LUONNOKSIA!

Shakespeare-sitaatit näytelmistä *Myrsky* ja *Macbeth*
on suomentanut Paavo Cajander.

Englanninkielinen alkuteos

THE HOUSE OF SERENDIPITY: SEQUENS & SECRETS

First published in the UK in 2021 by Usborne Publishing Ltd,
Usborne House, 83-85 Saffron Hill,

London Ec1N 8RT, England

Text Copyright © Lucy Ivison, 2021

Suomenkielinen laitos © Aila Herronen ja WSOY 2021

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-47344-3

Painettu EU:ssa

FSC
www.fsc.org
MIX
Paper from
responsible sources
FSC® C021394

SILKKIÄ JA SALAISUUKSIA

LUCY IVISON

KUVITTANUT
CATHARINE COLLINGRIDGE

SUOMENTANUT AILA HERRONEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Äidilleni Rosielle, joka kasvatti minut talossa, joka oli täynnä taikaa, mielikuvitusta ja vintagevaatteita. Jonka mielipuuhaa on erilaisiin asuihin ja naamiaisasuihin pukeutuminen, ihan niin kuin Sylviankin. Sinä opetit minulle, että muoti on kaikki kaikessa mutta samalla ei mitään.

Ja tädilleni Annabelille, jonka supervoima on pukuompelu. Olet toteuttanut kaikki muotiunelmani, oli kyseessä sitten Marian-neidon puku tai Gucci. Myrtle on sinulle.

LUKU 1

ENSIMMÄINEN LEIKKAUS

Myrtle

Pysähdyin varmaan sadatta kertaa ja laskin ompelukoneen maahan. Koneen raahaaminen Lontoon halki oli hiertänyt käteni vereslihalle, ja koko ruumista kolotti. En kuitenkaan suostunut jättämään sitä.

Näin peilikuvani kaupan ikkunassa ja hymyilin itsekseni. Äiti oli ihan oikeassa sanoessaan, että tämä mekko oli paras tekeleeni. Olin suunnitellut sen itse ja ommellut sitä koko yön. Olin päättänyt pukeutua kuin kuningatar, jos minusta kerran tulisi palvelustyttö.

Mekon malli perustui yhteen Chanelin viimevuotisen talvikokoelman pukuun. Sitä oli esitelty joka lehdessä, ja perheemme vaatturinliikkeeseen tuli päivittäin naisia, jotka puristivat lehtileikettä tiukasti kädessään ja

halusivat jäljennöksen puvusta toivoen kiihkeästi näyttävänsä yhtä tyylikkäältä ja kauniilta kuin kuva. Minun pukuni oli kuitenkin vain Chanelin inspiroima. Muu on Myrtle Mathersia.

Laivastonsinisen kreppikankaan sijaan olin leikannut puvun laadukkaimmasta mustasta villasta, joka oli pehmeää mutta kestävää. Levensin kaulusta vähän, tein piparkakkureunuksen ja kanttasin sen silkillä. Kauluksen kärkiin olin kirjaillut pikkuruiset mehiläiset symboloimaan työläistä. Chanelin puvussa oli leveät trumpettihihat, mutta olin suunnitellut omani ranteenmyötäisiksi, jotta ne eivät laahaisi saippuavedessä tai tulisijan tuhkassa. Ompelin pienenpieniä mustia helminappeja hihansuusta kyynärpäähän saakka ja levensin sitten mekon helmaa niin, että se heilahtelee hieman kävellessä. Ja jos heilahtelevaa helmaa katsoo tarkkaan, näkee vilauksia taakse jäävästä elämästäni.

Olen nimittäin kirjonut helmaan tassun, joka vastaa niin kooltaan kuin muodoltaan tismalleen kissamme Schiaparellin tassua. Kirjailin siihen myös äidin lempiteekupin lemmikkeineen ja isän onnea tuovat sakset. Lisäsin helmaan myös kaksi palmikkoa, yhden itselleni ja yhden naapurin Ethelille, ja sidoin ne yhteen ystävyysnauhoillamme. Kirjailin hennoilla ketjupistoilla kotiovemme sekä sen numeron ja vuosiluvun: 1926.

Myrtlen Chanel-puku

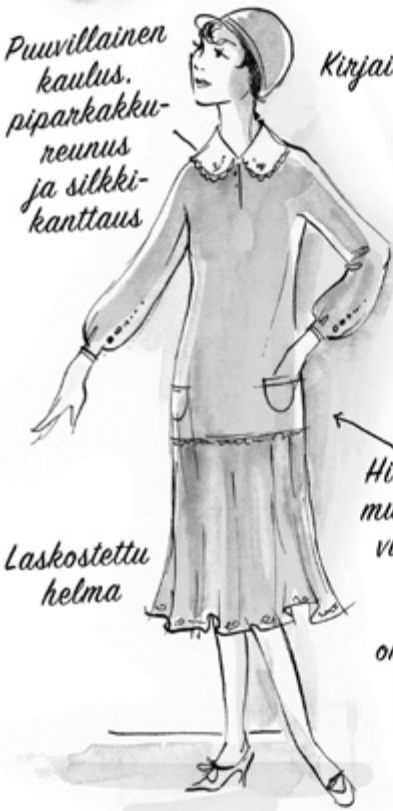

Kirjoin myös elokuvalipun ja sokerikakun, *Peter Pan* -kirjani ja lankarullan.

Nostin ompelukoneen ja matkalaukun maasta ja lähdin jatkamaan matkaa. Aiempi elämäni jäi joka askeleella kauemmas. Elämäni äidin ja isän kanssa. Elämä, johon kuului yhdessä ompeleminen perheemme vaatturinliikkeessä. Elämä, jossa uskoin, että minusta tulisi jonain päivänä ompelijatar.

Kun alkaa leikata kaavaa, ensimmäinen leikkaus saksilla kankaaseen on merkittävin hetki. Sitä ei voi peruuttaa. Entinen elämäni oli kuin jättimäinen pala leikkaamatonta kangasta. Isän kuolema oli ensimmäinen leikkaus. Äitikin sairastui, mutta parani sitten. Tai ainakin melkein. Sitten äiti joutui kuitenkin myymään liikkeen, että sai maksettua velkamme – seuraava leikkaus – ja palaamaan Irlantiin, isoäidin luo maatilalle, jossa ilma oli raikasta ja äidin keuhkot paranisivat vihdoin täysin. Äidin hyvästeleminen tietämättä, milloin näkisimme taas, repi omat saumani hajalle. Minä jäin kuitenkin Lontooseen, sillä siellä oli enemmän töitä minunlaisilleni tytöille. Paremmat mahdollisuudet toteuttaa unelmansa. Minä halusin olla joku. Joku, joka voisi tuoda äidin kotiin. Joku, joka pitäisi unelmistaan tiukasti kiinni. Coco Chanelilla oli orpokodista lähtiessään pelkät sakset, ja minä puolestani jätin Stepneyn kau-

punginosan taakseni pelkkä ompelukone mukanani. Olin yksin. Joutuisin itse piirtämään elämäni kaavat.

Katu päättyi uskomattoman laajaan aukioon. Aukiolla oli neljä taloa, mutta arvasin heti, mikä niistä oli Kartano Kohtalonoikku. Se hohti vitivalkoisena keväisessä auringonpaisteessa, ja kaukaa näytti, kuin talon päällä olisi ollut erittäin paikallinen lumimyrsky. Siristin silmiäni ja näin, että lumihiutaleet olivatkin pikkuruisia vaaleanpunaisia kirsikankukkien terälehtiä, joita leijui tuhansittain tuulessa. Paino putosi sydämeltä.

Etuovi oli iso, ja sen edessä seisoi vanhanaikaiseen villapukuun pukeutunut nainen kangaskassi kädessään, mutta kyltti talon nurkalla opasti minut palvelijoiden sisäänkäynnille. Vilkaisin taakseni aukiolle, josta olin tullut, kohti entistä kotia. Sitten käänsin katseeni vaaleanpunaisten terälehtien tuiskuun, suljin silmäni ja astuin eteenpäin.

LUKU 2

SITRUUNALEHTO LUOKKAHUONEESSA

Sylvia

Kuulin ovikellon kilahduksen ja kiristin tahtia kiitäessäni alas portaita. Kotiopettajattareni neiti Smurfett oli saapunut juuri oikealla hetkellä todistamaan viittani häikäisevää vaikutusta. Kun loikkasin alas, viitta hulmahti dramaattisesti juuri niin kuin olin suunnitellut, ja laskeuduin näyttävästi neiti Smurfettin eteen.

Neiti Smurfett on kuin suuri tornipöllö: yleensä vain hänen silmänsä liikkuvat. Hän ei juurikaan reagoinut saapumiseeni. Hän vain pudisti tyynesti kirsikankukkia takistaan. ”Huomaan, että olet taas pukeutunut päivävaatteisiin, lady Sylvia.”

Minä pukeudun aina sen mukaan, mistä haaveilen. Viime viikolla pidin joka päivä mummin pitkää yöpaitaa

luettuani *Kotiopettajattaren romaanin*, mutta se vaihe meni jo ohi. Tällä viikolla olen ihan lääpälläni *Kolmeen muskettisoturiin.* Olin maalannut pikkuruisia kuita ja tähtiä silmien ympärille ja koristellut hiukseni silkkikukilla, jotka hehkuivat auringonlaskun eri sävyissä ja sopivat yhteen ullakolta löytämäni viininpunaisen viitan kanssa. Tähän mennessä olen oppinut, että kaikki vaikuttaa paljon salamyhkäisemmältä ja merkityksellisemmältä, jos säestää sanojaan viitan heilahduksella.

Kokeilin sitä neiti Smurfettiin eli Smurffiin.

”Mennään luokkahuoneeseen, meidät on piiritetty.”

Me menimme yläkertaan, siihen talon osaan, jossa yleensä vain minä ja Smurffi vietämme aikaa. Läväytin luokkahuoneen oven auki.

”Voitko uskoa silmiäsi? Meitä on huijattu. Ja juuri kun olin niin ihastunut kaikkiin niihin kolmioihin.”

Neiti Smurfett kohotti toista kulmaansa. ”Pythagoras on kieltämättä kerrassaan vastustamaton.”

Me kumpikin katselimme yleensä niin tylsää ja nukkavierua huonetta. Tylsyydestä ei ollut enää tietoakaan, koska äitipuoleni Marmalade oli seonnut täysin sisareni Delphinen debytanttitanssiaisten valmisteluissa. Eilisen jälkeen taloon oli tuotu kymmenittäin sitruunapuita puisissa ruukuissa, jotka oli maalattu hopean- ja kullanvärisiksi ja täyttivät nyt luokkahuoneen nurkasta nurkkaan.

”Ne saapuivat Italiasta tänä aamuna”, ilmoitin Smurffille. ”Tiesitkö, että juhliin on kutsuttu kaksisataaviisikymmentä vierasta? Mitäs siihen sanot? Kolmen päivän kuluttua kaksisataaviisikymmentä ihmistä tulee tanssiaisiin omaan kotiini, mutta minä en saa osallistua.” Lysähdin istumaan sitruunapuun viereen. ”Heikko esitys, sanon minä. Enkö olekin aina sanonut, Smurffi, että Delphinestä on tullut hirveä petturi? Kuvittele nyt! Kuka jättää oman siskonsa kutsumatta juhliinsa!”

Neiti Smurfett istuutui varovasti viereisen sitruunapuun ruukun laidalle ja katseli minua silmät tuikkien. ”Lady Sylvia. Tiedät varsin hyvin, ettei lady Delphine voisi kutsua sinua, vaikka haluaisikin. Ei se käy, koska sinä et ole vielä astunut seuraelämään. Olet vähän liian nuori tanssiaisiin.”

”Liian nuori kaikkeen, paitsi siihen, että kyhjötän vankina tässä talossa. Kai sinä tiedät, Smurffi, että sinä olet minun ainut ystäväni? Eikö olekin surkeuden huippu, kun ainoa ystävä on oma kotiopettajatar? Ei siis tietenkään millään pahalla.”

Neiti Smurfett nyökkäsi hitaasti, kuten hänellä oli tapana.

”Delphine oli *ennen* hauskaa seuraa. Muistatko, kun hän leikki olevansa paholaisen riivaama porkkana ja jahtasi meitä? Nyt hän ei välitä enää muusta kuin ne-

näliinojen kirjailusta ja tanssiaiskorteista ja siitä, kenen kanssa hän menee naimisiin. Hän tuskin edes puhuu minulle enää. Vaikka ei se kyllä haittaa, kun hänestä on tullut niin kamalan tylsä!” Potkaisin kukkaruukkua kovaa, ja yksi sitruuna tipahti syliini.

Neiti Smurfett laski kätensä käsivarrelleni. ”Olen pahoillani, lady Sylvia. Tiedän hyvin, miten tärkeitä toverit ovat ikäisillesi tytöille.”

Tuntui pahalta, että jopa Smurffin kävi minua sääliksi, joten sallin itseni murjottaa hetken. Mutta sitten sain loistavan idean. Miksi turhaan murjottaa, kun voi keksiä jekkuja? Minulla ei ole tapana antaa tilaisuuden valua hukkaan. Pidän neiti Smurfettia pikemminkin asetoverina ja ystävänä kuin kotiopettajattarena, koska hän ei ole juurikaan kiinnostunut opiskelusta, niin kuin en minäkään. Suurimman osan ajasta me kuvittelemme kaikenlaista ja käymme eläintarhassa. Neiti Smurfett oli aikanaan äitipuoleni kotiopettajatar, ja hän teki Marmaladen mielestä loistavaa työtä, kun ei turhaan hämmentänyt oppilastaan takomalla tämän päähän liikaa faktoja. Marmalade sanoo, että on mahdoton keskittyä, jos aivoissa pyörii liikaa tietoa, ja neiti Smurfett ymmärtää tämän erinomaisesti.

Yritin kuulostaa arvovaltaiselta ja spontaanilta: ”No mutta.” Huokaisin teatraalisesti. ”Tänään ei kerta kaik-

kiaan kannata yrittää opiskella. Olisi ihanaa paneutua laskukaavoihin, mutta talossa ei ole yhtään vapaata huonetta. Isän työhuonekin on täynnä kultamunia.”

Pujotin käteni Smurffin käsikynkkään.

”Huomaavaisinta olisi … mennä teatteriin.”

Neiti Smurfettin silmät alkoivat heti loistaa. Smurffi pitää teatterista vielä enemmän kuin eläintarhasta.

”Macbeth”, hän sanoi ääni väristen.

”Ja ensin teetä Ritzissä. Ei teatteriin voi mennä nälkäisenä.”

Neiti Smurfett yritti kuulostaa huolettomalta: ”Aiotko sinä… pukeutua teatteriin?”

Pyörähdin ympäri ja lähdin alas portaita. ”Enköhän minä ole jo pukeutunut teatteria varten”, huusin hänelle. ”Minä näytän hyvin teatraaliselta.”

LUKU 3

ALAKERRAN VÄKEÄ

Myrtle

Koko matkan Lontoon halki olin kuvitellut mielessäni, miten koputtaisin mahtipontiseen oveen ja kymmenet silmäparit tuijottaisivat minua oven avauduttua. Olin harjoitellut kerran toisensa jälkeen, miten lausuisin nimeni: hitaasti ja varmasti, pää pystyssä. Mutta palvelijoiden ovi olikin sepposen selällään, ja minä seisoin siinä vaaleanpunaisten terälehtien peitossa suu auki ja odotin, että joku huomaisi minut.

Keittiössä oli ruuhkaa. Kolme minua vanhempaa tyttöä leikkasi taikinasta tähtiä, ja pieni äkäisen näköinen nainen, joka oli selvästi keittäjä, hämmensi vaniljakiisseliä suurimmassa kattilassa, minkä olin ikinä nähnyt. Ihmisiä tuli ja meni kanniskellen tarjottimia, purnu-

koita ja keittiöpyyhkeitä. Minusta alkoi tuntua naurettavalta. Mitä jos kukaan ei huomaisi minua ja joutuisin seisomaan siinä koko yön matkalaukku kädessä, punertuen yhä enemmän terälehdistä ja häpeästä?

Tyttö, jolla oli tuhkanvaaleat hiukset, vaihtoi tähtimuotin kuumuottiin.

”No, minä pidän lady Delphinestä ja minun käy häntä sääliksi. Raukkaparka, hän on itkenyt mekkoaan jo tunnin. Muistatteko, kun Trixien äiti pakotti hänet vihille serkkunsa leningissä? Hän näytti ihan palkintosialta. Puku oli tismalleen yhtä pinkki kuin hänen naamansa.”

Kaksi muuta tyttöä kikattivat.

”Niin, mutta Trixiellä ei ollut yhtään rahaa”, yksi tytöistä sanoi, ”ja häissä oli vain kymmenen vierasta. Minä luulin, että lady Delphinen puku haettiin Pariisista asti. Onko kukaan oikeasti nähnyt sitä?”

”Kunpa voisimme hiipiä kurkkaamaan sitä salaa”, kolmas tyttö pisti väliin.

”Ei tule kuuloonkaan”, keittäjä kielsi ankarasti nostamatta katsettaan kattilasta.

”Kaikki on yhtä hullunmyllyä ja me saadaan paiskia töitä hiki päässä”, sanoi tyttö, jonka kähärät hiukset purkautuivat palmikosta. ”Minä haluaisin tietää, tuleeko koko tanssiaisista mitään.”

Vanhin tyttö tuhahti. ”Älä ole hölmö. Kuningatar ja prinsessa Mary on kutsuttu. Mitä kuvittelet yläkerran väen tekevän? Tuskinpa he sulkevat ovea kuninkaallisten nenän edestä, koska puku ei ole juuri sellainen kuin piti.”

”On varmaan kurjaa, kun äitipuolena on sellainen kaunotar kuin herttuatar. Kyllähän jokainen tyttö haluaisi olla huomion keskipiste omissa debytanttitanssiaisissaan”, vaaleatukkainen tyttö huokaisi.

”No, me napitamme taatusti sinua, Dot, kun sinut esitellään kuningattarelle ja meidän pitää väsätä kymmenentuhatta kultatähteä koristeeksi kattoon ja kaksikymmentäviisi kakkua.”

Tytöt purskahtivat nauruun, ja äkäinen keittäjä pyörähti ympäri. ”Riittää jo! Ihan kuin tässä ei olisi tarpeeksi kestämistä ilman, että te kolme pidätte tuollaista teatteria. Minä haluan hiljaisuut…” Ja sitten hän huomasi minut.

Hengitin syvään ja puristin matkalaukun kahvaa.

”Olen Myrtle Mathers”. Sanoin sen liian nopeasti ennen kuin kukaan ehti kysyä. Kaikki kolme tyttöä kääntyivät katsomaan minua. ”Uusi palvelustyttö.”

Keittäjä nyökkäsi. ”Muutitko vasta pois kotoa?”

Jäin hetkeksi muistelemaan, miten tumman tutkimattomat äidin silmät olivat, kun sanoimme hyvästi.

Miten pitkään ja lujasti hän oli rutistanut minua, ja miten olin pystynyt aistimaan selvästi, mistä kaikesta kumpikin joutui luopumaan. Ajattelin ruskeaa pakettia, jonka äiti oli laskenut käsiini, ja arvasin kyllä, miksi hän ei kääntynyt katsomaan perääni. Suoristin selkäni ja nyökkäsin keittäjälle. Pakottauduin puhumaan selkeästi ja lujalla äänellä: ”Muutin. Äiti palasi Irlantiin. Isä kuoli tuberkuloosiin viime kuussa eikä äidillä ollut varaa elättää meitä kumpaakin, joten hän lähti kotiin ja nyt minä…”

Keittäjä katsoi minua hetken silmiin kuin olisi pystynyt lukemaan ajatukseni. ”Ja nyt sinä olet täällä meidän luonamme, kultaseni.”

Tytöt hymyilivät minulle osaaottavasti. Keittäjä osoitti kauhalla vaaleaa tyttöä.

”Tuossa on Dot, tämän talon älykkö.” Sitten hän käänsi kauhan kohti palmikkopäistä tyttöä. ”Tuossa on Mary ja tuolla minun pikkuleipätaikinaani tärvelee Gladys.” Gladys hymyili minulle paksusankaisten silmälasiensa takaa. ”Dot antaa sinulle kupin teetä ja näyttää sitten sinulle huoneesi. Voit vähän lepuuttaa jalkojasi ja purkaa matkalaukun. Sitten esittelemme sinut herttuattarelle ja näytämme paikat.”

”Ei minun tarvitse levätä”, sanoin. ”Huomaan, että teillä on kiire, ja autan mielelläni.”

”Kiire ei riitä kuvaamaan tätä, Myrtle”, Dot sanoi. ”Me ei enää edes pysytä kärryillä, mikä viikonpäivä nyt on.”

Tytöt nauroivat, ja minä laskin tavarani nurkkaan, riisuin takin ja hatun ja ripustin ne oven viereen, etsin itselleni essun ja otin tähtimuotin käteeni. Keittäjä kääntyi taas katsomaan vaniljakiisselikattilaa, ja kaikki jatkoivat puuhiaan entiseen malliin paitsi minä, joka olin joutunut vieraaseen paikkaan ympärilläni ventovieraita ihmisiä, joiden kanssa asuisin tästä lähtien.

”No, sinä osasit kyllä valita hetken tupsahtaa kaiken keskelle”, Dot kuiskasi. ”Tiedätkö, mitä debyytti tarkoittaa?”

”Tavallaan. Olen lukenut lehdistä, että on kokonainen debytanttikausi, ja jos haluaa pitää sellaisen, niin tarvitsee vaatteita Ascotin laukkakisaa varten ja valkoisen puvun palatsissa esittelyä varten ja roppakaupalla pukuja ja mekkoja lounaita ja muita varten.”

Gladys tuhahti. ”Ai jos *haluaa* pitää sellaisen? Voit olla varma, ettei meitä päästetä mihinkään palatsiin. Mutta jeskamandeera, Myrtle, sinä tiedät siitä paljon enemmän kuin minä. En ollut kuullutkaan koko jutusta, ennen kuin kaikki alkoivat höpöttää lady Delphinen ensiesiintymisestä. Kyselin vain, että missä hän oikein aikoo esiintyä. Teatterissako?”

Kaikki nauroivat, ja minä rentouduin vähäsen. Leikkasin taikinasta muotilla tähtiä ja vilkuilin salaa tyttöjä.

Dot vaikutti itsevarmimmalta. ”Lady Delphine kävi viime viikolla palatsissa esiteltävänä, herttuan ja herttuattaren kanssa tietenkin. Me seisoimme rivissä katsomassa, kun hän lähti.”

Tytöt käyttäytyivät toistensa seurassa hyvin vapautuneesti. Ihan kuin he olisivat olleet sisaruksia. Minuakaan ei enää jännittänyt. ”Mitä seuraavaksi tapahtuu?”

Dot hymyili. ”No, kaikkien esiteltyjen tyttöjen pitää mennä naimisiin. Niinpä jokainen pitää suuret tanssiaiset. Ne ovat yhtä kilpajuoksua ylkäehdokkaista.”

”Ihan kuin lusikkajuoksu, paitsi että näissä juhlissa ei ole kananmunia vaan roppakaupalla timantteja ja röyhelöitä”, Gladys sanoi ja kikatti.

”Mitä ne ylkäehdokkaat ovat?” kysyin. Innostuin asiasta väkisinkin, ja Dot ja Gladys paloivat halusta kertoa lisää.

”Poikamiehiä, joilla on paljon rahaa ja suuret talot”, Dot aloitti.

”Ja jouluun mennessä kaikki on rakastuneet ja kihloissa. Ta-daa!” Gladys ei voinut olla keskeyttämättä.

Tyttöjen puheet eivät kuulostaneet korviini oudoilta. Ihan kuin he olisivat vain selittäneet, miten leijonat elävät Afrikassa tai miten jotkut hämähäkit syövät kump-

UNELMIEN

MUOTITALO

Sylvia ja Myrtle tulevat kahdesta eri maailmasta.

Aatelistyttö Sylvialla on rajaton mielikuvitus ja pettämätön tyylitaju. Palvelustyttönä työskentelevä Myrtle taas on räätälin tytär, joka on perinyt isänsä ompelutaidon. Kun Sylvian isosiskon tanssiaispuku osoittautuu katastrofiksi, päättävät tytöt yhdistää voimansa pelastaakseen tilanteen. Ja pian toinen debytanttijuhlaansa valmistautuva tarvitsee apua epätoivoisesti…

Ovatko tyttöjen salaiset unelmat toteutumaisillaan vai onko käsillä vuosisadan tyylikkäin skandaali?

Sukella muodin maailmaan Downton Abbeyn hengessä!

Silkkiä ja salaisuuksia aloittaa trilogian, joka on täynnä tanssiaisten säihkettä ja elokuvien lumoa. LUCY IVISON on brittiläinen kirjailija. Kirjan upeat muotiluonnokset on tehnyt CATHARINE COLLINGRIDGE.

1878 WSOY

9 789510 473443

www.wsoy.fi | N84.2 | ISBN 978-951-0-47344-3

Kansi: studiohelen.co.uk ✂ Kuvitus: Catharine Collingridge